

Закон України Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю

Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю
(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 42, ст.213) { Із змінами,
внесеними згідно із Законами N 2353-IV () від 18.01.2005, ВВР, 2005, N 10,
ст.191 N 3167-IV () від 01.12.2005, ВВР, 2006, N 12, ст.104 } { В редакції Закону
N 878-VI () від 15.01.2009, ВВР, 2009, N 23, ст.284 } { Із змінами, внесеними
згідно із Законом N 3739-VI () від 20.09.2011, ВВР, 2012, N 19-20, ст.173 } Цей
Закон визначає організаційні і правові засади соціальної роботи з сім'ями,
дітьми та молоддю. Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

менеджмент у соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю - управління системою соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, спрямоване на реалізацію її завдань та пошук оптимальних шляхів їх вирішення;

оцінка потреб - процес збору, узагальнення та аналізу соціальними працівниками інформації щодо стану та життєвих обставин об'єкта соціальних послуг з метою визначення видів та обсягів послуг, їх впливу на процес подолання складних життєвих обставин;

соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю - діяльність уповноважених органів, підприємств, організацій та установ, що здійснюють соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, а також фахівців з соціальної роботи та волонтерів, яка спрямована на соціальну підтримку сімей, дітей та молоді, забезпечення їхніх прав і свобод, поліпшення якості життєдіяльності, задоволення інтересів та потреб;

соціальне інспектування - система заходів, спрямованих на виявлення, здійснення аналізу, нагляду за умовами життєдіяльності сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, моральним, фізичним і психічним станом дітей та молоді, оцінку їх потреб, контроль за дотриманням державних стандартів і нормативів у сфері соціальної роботи;

соціальне обслуговування сімей, дітей та молоді - система соціальних заходів, спрямованих на сприяння, підтримку і надання послуг сім'ям, дітям та молоді з метою подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримку соціального статусу та повноцінної життєдіяльності;

соціальна профілактика - вид соціальної роботи, спрямованої на запобігання складним життєвим обставинам сімей, дітей та молоді, аморальній, протиправній поведінці в сім'ях, серед дітей та молоді, виявлення будь-якого негативного впливу на життя і здоров'я дітей та молоді і запобігання такому впливу та поширенню соціально небезпечних хвороб серед дітей та молоді;

соціальна реабілітація - вид соціальної роботи, спрямованої на відновлення основних соціальних функцій, психологічного, фізичного, морального здоров'я, соціального статусу сімей, дітей та молоді;

соціальний супровід - вид соціальної роботи, спрямованої на здійснення соціальних опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їх соціального статусу;

супервізія - вид діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, спрямований на забезпечення належної якості соціальної роботи, запобігання професійним ризикам шляхом навчання соціальних працівників, наставництва та професійної підтримки на робочому місці;

фахівець із соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю - особа, яка має спеціальну освіту відповідно до вимог центрального органу виконавчої влади у справах сім'ей, дітей та молоді і здійснює соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю.

Стаття 2. Законодавство України про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю

Законодавство України про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону, Закону України "Про соціальні послуги" та інших нормативно-правових актів.

Якщо міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародних договорів.

Стаття 3. Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є:

уповноважені органи, що здійснюють соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю;

фахівці з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

об'єднання громадян, благодійні, релігійні організації;

юридичні та фізичні особи, які надають соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді;

волонтери у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.

До уповноважених органів належать:

органи виконавчої влади;

органи місцевого самоврядування;

центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та їх спеціалізовані формування;

служби у справах дітей.

Стаття 4. Об'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Об'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є:

сім'ї, діти, молодь;

професійні та інші колективи;

соціальні групи, щодо яких здійснюється соціальна робота.

Стаття 5. Основні принципи здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю ґрунтується на загальновизнаних гуманістичних, демократичних та правових засадах.

Основними принципами здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є:

дотримання і захист прав людини;

адресність та індивідуальний підхід;

доступність та відкритість;

добровільність вибору в отриманні чи відмові від отримання соціальних послуг;

гуманність;

комплексність;

максимальна ефективність використання бюджетних та позабюджетних коштів суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

законність;

соціальна справедливість;

забезпечення конфіденційності суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, дотримання ними стандартів якості, відповідальності за дотримання етичних і правових норм.

Стаття 6. Сфери та рівні здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Сферами здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є:

громадська;

економічна;

освітня;

виховна;

культурна;

оздоровча.

Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю, державне управління та контроль у цій сфері здійснюються на місцевому, регіональному, державному рівнях.

Розділ II ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

Стаття 7. Основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Основними напрямами державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є:

визначення правових засад соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

розроблення та реалізація загальнодержавних, регіональних програм соціальної підтримки сімей, дітей та молоді, соціального стаповлення молоді та інших програм стосовно сімей, дітей та молоді;

організація та здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, надання їм соціальних послуг;

здійснення менеджменту у соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю;

забезпечення дотримання мінімальних соціальних стандартів здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

створення сприятливих умов для функціонування і зміцнення сім'ї;

сприяння відповідальному ставленню батьків до створення умов, необхідних для всебічного розвитку та виховання дітей;

розвиток різних форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

утвердження здорового способу життя в сімейному, дитячому та молодіжному середовищі;

здійснення соціально-профілактичної роботи, реабілітаційних заходів щодо відновлення соціальних функцій, психологічного і фізичного стану дітей та молоді, які зазнали жорстокості та насильства, постраждали від торгівлі людьми, залучалися до найгірших форм дитячої праці, соціальна підтримка ВІЛ-інфікованих дітей, молоді та членів їхніх сімей; { Абзац одинадцятий статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3739-VI від 20.09.2011 }

інтеграція в суспільство дітей та молоді з функціональними обмеженнями;

сприяння громадським організаціям, іншим об'єднанням громадян, фізичним особам у реалізації ними власних соціально значущих ініціатив і проектів у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю в порядку, визначеному законодавством;

розвиток та підтримка волонтерського руху у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

здійснення кадрового, науково-методичного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

встановлення та зміцнення зв'язків з соціальними службами за кордоном, інтеграція в міжнародну систему соціальної роботи.

Стаття 8. Соціальне обслуговування сімей, дітей та молоді

Соціальне обслуговування сімей, дітей та молоді здійснюється в порядку, визначеному законодавством, шляхом надання комплексу соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді, що передбачає:

надання психологічних послуг з проведення психодіагностики, психологічної корекції, психологічної реабілітації, надання методичних порад;

формування здорового способу життя, збереження здоров'я сімей, дітей та молоді;

інформування з питань працевлаштування та сприяння в цьому;

соціальну адаптацію, соціальний супровід дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

задоволення матеріальних потреб сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, згідно із законодавством;

захист прав та інтересів осіб, посередництво у представництві інтересів сімей, дітей та молоді;

виявлення, підтримка талановитих дітей та молоді;

поширення просвітницьких та культурно-освітніх знань, об'єктивної інформації про види соціальних послуг, формування відповідального ставлення суспільства до соціальних проблем.

Стаття 9. Соціальна профілактика серед сімей, дітей та молоді

Соціальна профілактика в сімейному, дитячому та молодіжному середовищі передбачає здійснення:

комплексних заходів, спрямованих на запобігання сімейному неблагополуччю, соціальному сирітству, насильству в сім'ї та жорстокому поводженню з дітьми, торгівлі людьми, найгіршим формам дитячої праці; { Абзац другий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3739-VI від 20.09.2011 }

системного обліку і догляду за дітьми та молоддю, які виявили схильність до асоціальної поведінки;

інформаційно-просвітницької, пропагандистської роботи в сім'ях, серед дітей та молоді за місцем проживання, навчання або роботи, спрямованої на формування в особистості стандартів позитивної поведінки, здорового способу життя.

Стаття 10. Соціальна реабілітація сімей, дітей та молоді

Соціальна реабілітація дітей та молоді передбачає здійснення:

навчально-виховної реабілітації у загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей та молоді,

які потребують соціальної допомоги; у спеціальних загальноосвітніх школах для дітей та молоді, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку; у загальноосвітніх санаторних школах для дітей, які потребують тривалого лікування;

соціально-лікувальної та психологічної реабілітації у відповідних закладах охорони здоров'я дітей та молоді, які зазнали жорстокості, насильства, а також які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС;

фізичної реабілітації дітей та молоді з фізичними, розумовими вадами у спеціалізованих фізкультурно-оздоровчих закладах ;

медико-соціальної реабілітації дітей, які зловживають алкоголем, наркотиками і які за станом здоров'я не можуть бути направлені до шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації;

соціально-освітньої реабілітації в школах соціальної реабілітації та професійних училищах соціальної реабілітації дітей, які скоїли правопорушення.

Соціальна реабілітація передбачає також працевлаштування, надання соціально-медичних, психолого-педагогічних, юридичних, інформаційних та інших видів соціальних послуг дітям, які відбували покарання у виді позбавлення волі на певний строк, та молоді, яка відбувала покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

Соціальна реабілітація спрямовується на оптимізацію і коригування ставлення дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, до сім'ї та суспільства, виховання в них навичок до самообслуговування та самостійного проживання.

Стаття 11. Соціальне інспектування у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Соціальне інспектування здійснюється з метою виявлення, обліку, здійснення аналізу та оцінки потреб сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, контролю за умовами життєдіяльності, моральним, психічним і фізичним станом дітей та молоді, забезпеченням захисту їх прав, свобод і законних інтересів, дотриманням державних стандартів і нормативів у сфері соціальної роботи.

Соціальне інспектування здійснюється центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Порядок та умови здійснення соціального інспектування визначаються центральним органом виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді.

За результатами соціального інспектування центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді:

за необхідності звертаються до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ, організацій усіх форм власності;

порушують перед відповідними органами клопотання про застосування передбачених законодавством санкцій до підприємств, установ та організацій усіх форм власності, громадян, накладення дисциплінарних та адміністративних стягнень на посадових осіб у разі порушення ними законодавства стосовно сімей, дітей та молоді;

повідомляють про випадки вчинення насильства в сім'ї або загрозу його вчинення службі у справах дітей, органи опіки і піклування, кримінальну міліцію у справах дітей.

Стаття 12. Завдання суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Завданнями суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є:

участь у виконанні загальнодержавних, регіональних та інших програм соціальної підтримки сімей, дітей та молоді;

надання різноманітних соціальних послуг, соціально-медичної, психолого-педагогічної, правової, інформаційної, матеріальної та інших видів соціальної допомоги, консультування дітей та молоді;

здійснення соціально-профілактичної роботи серед дітей та молоді, реалізація системи заходів щодо запобігання негативним явищам та їх подолання;

розроблення та здійснення реабілітаційних заходів щодо відновлення соціальних функцій, морального, психічного і фізичного стану дітей та молоді, пристосування їх до безпечних соціальних та інших умов життєдіяльності, а також надання допомоги сім'ям, дітям та молоді, які потрапили у складні життєві обставини;

впровадження державних соціальних стандартів і нормативів, нових форм, методів проведення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

здійснення міжнародного співробітництва, вивчення і поширення передового міжнародного досвіду з питань соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

здійснення інших повноважень у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю відповідно до законодавства.

Стаття 13. Права та обов'язки суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю мають право:

вносити до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування пропозиції щодо вдосконалення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, брати участь у їх реалізації;

укладати в установленому порядку договори з підприємствами, установами та організаціями, у тому числі іноземними, про виконання ними робіт, що спрямовані на виконання завдань, передбачених статтею 12 цього Закону, та сприяють підвищенню ефективності соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

створювати спеціалізовані формування, займатися благодійництвом у порядку, визначеному законодавством;

одержувати від підприємств, установ та організацій усіх форм власності інформацію з питань соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

проводити на підприємствах, в установах та організаціях соціологічні дослідження з проблем сімей, дітей та молоді;

представляти інтереси сімей, дітей та молоді в їх відносинах з підприємствами, установами, організаціями.

Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю зобов'язані:

сумлінно здійснювати соціальну роботу з сім'ями, які перебувають у складних життєвих ситуаціях, дітьми та молоддю;

керуватися у своїй діяльності основними принципами здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

поважати гідність громадян;

не допускати негуманних і дискримінаційних дій щодо об'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

зберігати в таємниці інформацію, отриману в процесі виконання своїх обов'язків.

Стаття 14. Права та обов'язки фахівця з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Права та обов'язки фахівця з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю визначаються центральним органом виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді.

Стаття 15. Підстави для зміни або припинення надання соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді

Підставами для зміни або припинення надання соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді визнаються:

досягнення дітьми 18 років та молодими громадянами 35 років;

добровільна відмова від отримання відповідного виду соціальних послуг, якщо ця відмова або її наслідки не порушують прав і свобод інших осіб та не становлять загрози життю особи, яка відмовляється від отримання відповідного виду соціальних послуг;

припинення наявності підстав для надання соціальних послуг;

інші обставини, встановлені законом.

Стаття 16. Управління у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Управління у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю здійснює центральний орган виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді.

Стаття 17. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

Здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю покладається на:

урядовий орган державного управління; республіканський, обласні, Київський та Севастопольський міські, районні, міські, районні у містах, селищні та сільські центри

соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

спеціалізовані формування, що створюються районними, міськими, районними у містах, селищними і сільськими центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді утворюються, реорганізуються і ліквідуються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, належать до сфери їх управління і підпорядковуються відповідно органу виконавчої влади чи виконавчому органу міської, селищної, сільської ради. Штатна чисельність працівників республіканського, обласних, Київського та Севастопольського міських, районних, міських, районних у містах, селищних та сільських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді встановлюється згідно з державними соціальними стандартами і нормативами.

Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді затверджує Кабінет Міністрів України.

Діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді фінансується за рахунок коштів, передбачених у місцевих бюджетах за відповідним кодом програмної класифікації видатків, та інших джерел, не заборонених законодавством.

Послуги, що надаються центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, є державними послугами і здійснюються на безоплатній основі.

Стаття 18. Кадрове забезпечення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, підготовка фахівців з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю та підвищення їхньої кваліфікації

Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю, надання соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді здійснюються на професійній основі, що передбачає відповідний рівень професійної компетентності.

Фахівець з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю відповідно до повноважень, визначених центральним органом виконавчої влади з питань сім'ї, дітей та молоді:

здійснює соціальне інспектування та оцінку потреб;

планує і визначає методи допомоги;

надає соціальні послуги;

забезпечує соціальний супровід, сприяє формуванню знань, вмінь, навичок;

активізує ресурси громади;

бере участь у супервізії;

проводить моніторинг та оцінку якості соціальних послуг.

Соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю здійснюють штатні працівники відповідних закладів, установ, підприємств, служб, залучені спеціалісти та волонтери відповідно до укладених угод.

Підготовку фахівців з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю різних освітньо-кваліфікаційних рівнів здійснюють навчальні заклади, які мають відповідну ліцензію, видану центральним органом виконавчої влади з питань освіти і науки.

Підвищення кваліфікації фахівців з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю здійснюють навчальні заклади післядипломної освіти, які мають відповідну ліцензію, видану центральним органом виконавчої влади з питань освіти і науки.

Фахівці з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю проходять підвищення кваліфікації згідно з вимогами законодавства, але не рідше одного разу на три роки.

Атестація фахівців з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю проводиться відповідно до законодавства, але не рідше одного разу на три роки.

Стаття 19. Джерела та порядок фінансування суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю утримуються за рахунок коштів, передбачених у державному та місцевих бюджетах, коштів благодійної допомоги та інших джерел у порядку, встановленому законодавством.

Розділ III ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

Стаття 20. Відповідальність за порушення законодавства у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Особи, винні у:

- порушенні принципів здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
 - невиконанні фахівцями з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю своїх обов'язків;
 - порушенні порядку здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
 - недотриманні мінімальних соціальних стандартів і нормативів здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;
 - порушенні суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю інших вимог законодавства у сфері соціальної роботи, -
- несуть відповідальність відповідно до закону.

Стаття 21. Порядок розгляду спорів, що виникають у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Спори, що виникають у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, розглядаються відповідно до законів України.

Розділ IV МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

Стаття 22. Міжнародне співробітництво у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Центральний орган виконавчої влади у справах сім'ї, дітей та молоді, орган влади Автономної Республіки Крим у справах сім'ї, дітей та молоді, соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді мають право укладати договори про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з соціальними службами, науковими та освітніми установами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо відповідно до законодавства України.

Держава підтримує та стимулює співпрацю, яка сприяє розвитку соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.

Прикінцеві положення